

מערכת החינוך נגד אלימות מינית - פיתוח כלים לאיתור וזיהוי פגיעה מינית בקרב בני הגיל

ד' - ט' שבט תשע"א, 9-14.1.2011

רציונל

בשבוע "מערכת החינוך נגד אלימות מינית", נעסוק גם השנה בפיתוח המסוגלות של קבוצת השווים כשומרי סף, היכולים לזהות ולאתר חברים הנמצאים בסיכון.

במהלך השנה האחרונה התפרסמו מספר רב של אירועים קשים המחייבים אותנו שוב ושוב לעסוק בנושא כאוב זה, ולהעלות את רמת המודעות של התלמידים, ההורים ואנשי הצוות, במטרה למנוע מצבי הטרדה ופגיעה מינית ובמקרים מורכבים, להיות מסוגלים לחשוף אותם ולמנוע את הימשכותם.

אלימות מינית מתקיימת במרחב חברתי, קהילתי ותרבותי. טיפול רחב בתופעה מחייב התייחסות לנורמות ולערכים הרווחים ולא יכול להצטמצם לעבודה עם הפוגעים והנפגעים בלבד. לכן, גם השנה בחרנו ביחידה למניעת התעללות בילדים ובבני נוער לכוון את ההתערבות ולשים את קבוצת בני הגיל במוקד העשייה.

מהספרות המחקרית עולה כי לרוב הפגיעה נשמרת בסוד. יחד עם זאת, כאשר מתבגרים שנפגעו מינית מחליטים לספר את דבר הפגיעה, חלקם מעדיפים לעשות זאת לחבר בן אותו גיל. במחקר שהתפרסם עולה כי מתוך כ-4500 נבדקים בסוף גיל התיכון בשוודיה, ציינו 65% מהבנות ו-23% מהבנים כי נפגעו מינית בילדותם לפחות פעם אחת. לעומת 7% מהבנות הנפגעות ו-4% מהבנים הנפגעים אשר דיווחו על האירוע לרשויות הרווחה או המשטרה, כ-42% מהנפגעים ציינו כי סיפרו על הפגיעה לחברה/קרבן/בת גילם ולו בלבד. לאור המחקר ולאור המציאות עולה הצורך לחזק ולצייד את קבוצת השווים בכלים לאיתור פגיעה מינית בחברים.

מקרים רבים של פגיעה אינם מזוהים על ידי בני הגיל ככאלה. כאשר מדובר במערכת יחסים נצלנית, בה נתפס הנפגע או הנפגעת כמשתף פעולה, מתבגרים כמו גם מבוגרים, נוטים שלא לראות בכך אירוע של פגיעה מינית.

קיימת חשיבות בפיתוח יכולתם של קבוצת השווים לאתר פגיעה בחברם ולהבין את חשיבות הדיווח על מנת שהפגיעה תיפסק. לכשיהיו מסוגלים לזהות מצבים מעין אלה כמצבים של פגיעה, יש לסייע בידם למצוא מבוגר בו הם נותנים את אמונם, אשר אליו יוכלו לפנות לסיוע. מבוגר שכזה עשוי להיות מקרב המשפחה, מקרב בית הספר או מחוץ לו. חובתנו כאנשי חינוך להעמיד את עצמנו כמי שראויים להיות כתובת שכזו להתייעצות ולעזרה בעת הצורך. בהקשר זה חשוב לציין כי אחוז גבוה מן המקרים המגיעים לידי דיווח לרשויות החוק על חשד להתעללות ולפגיעה מגיעים מצוותים חינוכיים. חלק גדול של מקרים כאובים וקשים, נחשפו בזכות ערנותם ומחויבותם של אנשי חינוך לילדים ולמתבגרים במצוקה.

אנו מאמינים כי אם יהיו בידיהם הכלים לזיהוי המצוקה, לאיתור המבוגר בסביבה הקרובה בו ניתן לתת אמן ואליו ניתן לפנות והתובנה כי מהלך שכזה אינו הלשנה אלא הצלה, נוכל לצמצם פגיעה ובתוך כך לחנך לאחריות ולערבות הדדית.

הילה סגל- מ"מ מנהלת

חנה שדמי

היחידה למניעת התעללות בילדים ובבני נוער

מנהלת אגף א', שפ"י

בשבוע שעבר התפרסמה הכרעת הדין שקבעה כי נשיא המדינה לשעבר עבר עבירות מין. קשה לעכל את הידיעה כי בראש המדינה עמד נשיא שעבר עבירות מין, לא כל שכן כאשר מדובר בבעל תפקיד כה רם ונישא.

בצד העצב אנחנו יכולים להיות גאים בדמוקרטיה הישראלית ובמערכת המשפט שלה. למרות שמדובר בנשיא המדינה לשעבר, כולם שווים בפני החוק, ודין אחד בישראל לבעל התפקיד ולאיש מן הרחוב.

עבירות מין מתרחשות למרות שקשה לקבל שיש אנשים שעוברים עבירות מסוג זה. חשוב לתמוך במי שנפגע מינית ולחזק אותו לספר ולחשוף את דבר הפגיעה לאדם בו הוא נותן אמון.

ידיעה זו מתפרסמת בסמיכות לשבוע מערכת החינוך נגד אלימות מינית ומדגישה את חשיבות הדיון החינוכי בנושא בקרב תלמידים ולהעברת מסר מגנה לאלימות מינית מכל סוג שהוא.

בהמשך תוכלו למצוא מאמרים בנושא, חומר רקע וסדנאות לעבודה עם אנשי חינוך ועם תלמידים. על מנת לפעול ברוח מערכתית ולחבור לעשייה הקיימת, בחרנו להפנות לחומרים הרלוונטיים בכישורי חיים.

מומלץ לעשות שימוש במכתבים המיועדים להורים.

לפני יישום הסדנאות עם התלמידים יש לעשות עבודת הכנה עם אנשי החינוך.

חומר תיאורטי

[מה מונע מבני הגיל לספר למבוגר על מצוקה או סיכון של חבר?](#)

מאמרים נוספים

[חשיבות מערכת התמיכה החברתית להתמודדות במצבי לחץ, קפלן, ג'ראלד \(מתוך: 'חוסן נפשי', ארהרד ואלדור, 1990, משרד החינוך\).](#)

[הבעיות המעסיקות את בני הנוער, פרידמן יצחק \(מתוך: 'חוסן נפשי', ארהרד ואלדור, 1990, משרד החינוך\).](#)

[במי נועצים המתבגרים, יצחק פרידמן \(מתוך: 'חוסן נפשי', ארהרד ואלדור, 1990, משרד החינוך\).](#)

[הטרדה מינית בקרב תלמידים בישראל - אפיון דפוסים של תפיסות וחוויות של תלמידי חטיבות ביניים ביחס להטרדה מינית בין תלמידים, תקציר הרצאה מאת נועה שהם.](#)

[פגיעה מינית והאינטרנט: קבוצת השווים כשומרי סף או שומרי שתיקה, מירן בוניאל-נסיים.](#)

סדנאות

יסודי:

- [החבר כמציל- עבודה על דילמה באמצעות "הכיסא הריק"](#)
- [עוצרים ומתבוננים בסביבה שלנו- "המצלמה המשוטטת"](#)
- [מודל ח.מ.ד לזיהוי התנהגויות מיניות \(לכיתות הנמוכות\)](#)
- ["קירות מדברים" \(סדנא לכיתות ד'-ו'\)](#)
- "קירות מדברים"- בערבית
- כותבים ברשת- בערבית
- הפעלות בערבית לתלמידי כיתות ה'ו'
- [משחק - "מה במשבצת"](#)

חינוך מיוחד:

- [מודל ח.מ.ד לזיהוי התנהגויות מיניות \(לכיתות הנמוכות\)](#)

על יסודי:

- [שיחות לא פורמאליות עם תלמידים- נקודות לדיון](#)
- [שומרי סף ברשת - 3 סדנאות](#)
- [עוצרים ומתבוננים בסביבה שלנו- "המצלמה המשוטטת"](#)
- [פגיעה באמצעות הרשת- יש מה לעשות](#)
- [מסביב למדורה](#)
- אני, אתה וכל החבר'ה
- [חיים ברשת- "קירות מדברים"- בערבית](#)

- [זה לא מין - זו פגיעה "קירות מדברים" - בערבית](#)

דפי מידע

דף מידע ליסודי – [עברית](#) / [ערבית](#)

דף מידע לעל-יסודי – [עברית](#) / [ערבית](#) / [ממ"ד](#)

סדנאות לאנשי חינוך וטיפול

[להיות עדים לפגיעה מינית](#)

[פיתוח דיאלוג בין מורים לתלמידים בנושא פגיעה מינית ברשת](#)

[שומרי סף - סדנא לחדר מורים - בערבית](#)

[סדנא לפסיכולוגים](#)

מכתבים להורים

מכתב הורים יסודי – [עברית](#) / [ערבית](#)

מכתב הורים על-יסודי – [עברית](#) / [ערבית](#)

שידורי הטלוויזיה החינוכית

לוח משדרים 9-14.1.2011

ניתן לקבל סיוע בתכנון העבודה החינוכית בפנייה ל:

- השירות הפסיכולוגי-ייעוצי, משרד החינוך, מדריכות היחידה למניעת התעללות בילדים ובבני נוער. לבירור טלפון של מדריכה מחוזית נא לפנות ל: 02-5603874, 02-5603244 ו 02-5603234.
- בחינוך הדתי, ניתן לפנות אל הגב' דבורה רוזנברג, טל': 03-9306603.
- [עמותת אל"י](#), טל': 1-800-22-39-66, 03-6091920
- ארגוני הסיוע לנפגעי תקיפה מינית, טלפון: 1202, או במייל arcci@netvision.net.il
- [המועצה הלאומית לשלום הילד](#), טל': 02-6780606, פרויקט ליווי קורבנות עבירה טל': 02-6797980, או במייל ncc@children.org.il
- המרכז למניעה ולטיפול באלימות מינית בקרב ילדים, טל': 03-6477898.
- [דלת פתוחה](#), טל': 03-5101511, או במייל ippf@post.com